

SELETUSKIRI

regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Põllumajandusministri 6. septembri 2010. a määruse nr 88 „Nõuded karuslooma pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“ muutmine“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Põllumajandusministri 6. septembri 2010. a määruse nr 88 „Nõuded karuslooma pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“ muutmine“ eelnõu on välja töötatud loomakaitseaduse § 3 lõike 4 punkti 1 ja Vabariigi Valitsuse 8. mai 2001. a määruse nr 161 „Volituste andmine loomakaitseadusest tulenevate õigusaktide kehtestamiseks“ punkti 4 alusel.

Eelnõu on seotud loomakaitseaduse ja looduskaitseaduse muutmise seadusega (RT I, 16.06.2021,1), mis on vastu võetud 2. juunil 2021. a ja jõustunud 1. juulil 2021. a.

Põllumajandusministri 6. septembri 2010. a määrust nr 88 „Nõuded karuslooma pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“ (edaspidi *määrus nr 88*) muudetakse eesmärgiga korrastada ja ajakohastada karusloomade pidamisega seotud nõudeid. 2. juunil 2021. a vastu võetud loomakaitseaduse ja looduskaitseaduse muutmise seadusega keelustas Riigikogu Eestis karusloomakasvatuse karusnaha tootmise eesmärgil. Loomakaitseaduse § 4¹ kohaselt on keelatud loomade pidamine, aretamine ja paljundamine üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil. Loomakaitseaduse üleminekusätte (§ 81¹ lg 12) kohaselt kohaldatakse §-s 4¹ sätestatud keeldu loomapidajate suhtes alates 2026. aasta 1. jaanuarist. Looduskaitseaduse § 91 lõike 21 kohaselt kehtivad enne 2021. aasta 1. juulit välja antud tegevusload mingi ja kähriku tehistingimustes pidamiseks kuni 2025. aasta 31. detsembrini.

Määruses nr 88 on sätestatud nõuded karusloomade pidamise kohta põllumajandusloomana. Kehtivas määruses nr 88 nimetatud mink, tuhkur, kährik ning sinirebane, hõberebane ja punarebane on lihasööjad ja neid peetakse põllumajandusloomana üksnes karusnaha saamise eesmärgil. Seega loomakaitseaduse kohaselt nendesse liikidesse kuuluvaid loomi alates 2026. aasta 1. jaanuarist enam loomapidamisettevõttes karusnaha tootmise eesmärgil pidada ei tohi ja nende loomade pidamise nõuded ei ole enam asjakohased. Nutriaid ja tsintšiljasid peetakse Eestis ka toiduloomadena liha saamise eesmärgil ja nende põllumajandusloomana pidamine on ka edaspidi lubatud.

Sellest tulenevalt tuleb muuta määrust nr 88 nii, et määrusega kehtestatavad nõuded oleksid kooskõlas loomakaitseadusega ning kehtestatud ainult nende loomaliikide kohta, keda on lubatud põllumajandusloomana pidada.

Määruse koostamise eesmärk on nutria ja tsintšilja pidamise nõuete täpsustamine ja ajakohastamine, mitte regulatsiooni sisuline muutmine.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna loomatervise nõunik Enno Piisang (625 6289, enno.piisang@agri.ee). Eelnõule on

juriidilise ekspertiisi teinud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigussakonna nõunik Katrin Tuula (625 6166, katrin.tuula@agri.ee). Keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse määruse nr 88 pealkirja. Kuna määrus ei reguleeri enam lihasööjatest karusloomade põllumajandusloomana pidamist, vaid ainult nutria- ja tsintšiljakasvatust, täpsustatakse määruse pealkirja vastavalt reguleerimisalale. Määruse uus pealkiri on seega „Nõuded nutria ja tsintšilja pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta“.

Eelnõu § 1 punktiga 2 tehakse määruse sätetes terminoloogilised parandused. Termin „karusloom“ asendatakse sõnadega „nutria ja tsintšilja“ vastavas käändes, välja arvatud § 4 pealkirjas ja § 7 lõikes 3, mis sõnastatakse eelnõus uuesti. Määruses nr 88 on „karusloom“ tähendanud seni looma, keda peetakse karusnaha tootmise eesmärgil. Termin „karusloom“ on sisuliselt eesmärgipõhine, mitte liigipõhine termin ja tähistab karusnahalooma ehk looma, kelle nahka kasutatakse karusnahana. Loomakaitseseaduse kohaselt on alates 2026. aasta 1. jaanuarist keelatud karusnaha tootmine ja sellest tulenevalt võib nutriaid ja tsintšiljasid põllumajandusloomana pidada peamiselt lihatootmise eesmärgil ning need loomad ei ole enam karusloomad. Selle termini kasutamine muul eesmärgil loomade pidamise korral oleks ebatäpne ja eksitav.

Eelnõu § 1 punktiga 3 sõnastatakse § 1 lõige 1 uuesti nii, et lauseosa „mink (Mustela vison), tuhkur (Mustela putorius), kährik (Nyctereutes procynoides), sinirebane (Alopex lagopus), hõbe- või punarebane (Vulpes vulpes)“ jäetakse välja ning lauseosa „keda kasvatatakse naha saamise eesmärgil“, asendatakse lauseosaga „peamiselt liha tootmise eesmärgil kasvatatava“. Muudatus tehakse õigusselguse tagamiseks, kuna määrus ei reguleeri edaspidi enam karusloomade põllumajandusloomana pidamist karusnaha saamise eesmärgil, vaid ainult nutria- ja tsintšiljakasvatust toidutootmise eesmärgil.

Eelnõu § 1 punktiga 4 tunnistatakse § 1 lõige 2, § 3 lõige 5, § 8 lõiked 6 ja 7 ning §-d 9 ja 10 kehtetuks.

Määruse nr 88 § 1 lõige 2 kehtib ainult mingi ja kähriku kohta ja seega ei ole enam asjakohane. Looduskaitseseaduse § 57 lõike 6 kohaselt peab ettevõtjal olema tegevusluba mingi ja kähriku tehistingimustes pidamiseks, kuid nimetatud säte on tunnistatud kehtetuks loomakaitseseaduse ja looduskaitseseaduse muutmise seadusega alates 2026. aasta 1. jaanuarist.

Määruse nr 88 § 3 lõikes 5 on sätestatud, et karusloomale ei tohi manustada kasvustimulaatoreid ega karvkatte kvaliteeti parandavaid või talvekarva teket kiirendavaid preparaate. Kuna loomi ei tohi edaspidi enam karusnaha saamiseks kasvatada, ei ole see nõue enam kuidagi põhjendatud, vajalik ega asjakohane ja selle saab määrusest välja jätta. Lisaks on see toiduloomadel niikuinii keelatud tulenevalt EL õigusest ([Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EÜ\) nr 1831/2003 loomasöötares kasutatavate söödalisandite kohta](#) (ELT L 268, 18.10.2003, lk 29) artikkel 11 lõige 2), mille kohaselt ei tohi kasvustimulaatoreid alates 1. jaanuarist 2006. a turule viia ja söödalisanditena kasutada.

Määruse nr 88 § 8 lõikes 6 on sätestatud, et looduses sündinud või loodusest püütud karuslooma ei tohi karusloomakasvanduses pidada. Nutria ja tsintšilja tavapärast Eestis looduses vabalt ei ela, kuigi kodumajapidamisest põgenenud nutriaid ja nende järeltulijaid on vahel leitud. Sellest hoolimata ei ole tegu tavapärase praktikaga ja see säte tuleks määruses kehtetuks tunnistada.

Paragrahvi 8 lõikes 7 on sätestatud, et elusalt karusloomalt on keelatud karvu kitkuda. Karvade kitkumine on karusloomade pidamisel ajalooliselt olnud üks karuse (ka karvik e. villak) kvaliteedi parandamise viise. Karvade kitkumise keeld on määrukses lisatud loomakaitse eesmärgil, et ära hoida karusnahakasvatuse käigus sellise meetodi kasutamist, mis põhjustab loomale ebamugavust ja kannatusi. Kuna loomi ei tohi edaspidi enam karusnaha saamiseks kasvatada, ei ole elusloomadel karvade kitkumine enam kuidagi vajalik, põhjendatud ega asjakohane ja selle keelu saab määrukses välja jätta.

Kehtiva määruse nr 88 §-des 9 ning 10 on kehtestatud nõuded mingi ja tuhkru ning sinirebase, hõberebase ja punarebase põllumajandusloomana pidamise kohta. Kuna seda liiki loomi ei tohi edaspidi enam pidada, aretada ega paljundada üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil, ei ole paragrahvide 9 ja 10 nõuded enam asjakohased ja need saab määrukses välja jätta.

Eelnõu § 1 punktidega 5–9 tehakse parandused määruse terminites samal põhjusel, mida on selgitatud eelnõu § 1 punkti 2 muudatuse juures. Termin „karusloomakasvandus“ asendatakse tekstiosaga „nutria- ja tsintšiljakasvandus“ vastavas käändes. Termin „karusloomad“ asendatakse sõnadega „nutriad ja tsintšiljad“ vastavas käändes. Loomakaitseseaduse kohaselt on alates 2026. aasta 1. jaanuarist keelatud karusnaha tootmine ja sellest tulenevalt võib nutriaid ja tsintšiljasid põllumajandusloomana pidada peamiselt lihatootmise eesmärgil ning need loomad ei ole enam karusloomad. Samuti tähistab termin „karusloomakasvandus“ tegevust, mis ei ole enam lubatud. Loomade pidamine üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil on loomakaitseseaduse § 4¹ kohaselt keelatud.

Eelnõu § 2 kohaselt jõustub määrus 1. jaanuaril 2026. a. Jõustumise kuupäev on seotud loomakaitseseaduse § 81¹ lõikega 12, mille kohaselt kohaldatakse sama seaduse §-s 4¹ sätestatud keeldu loomapidajate suhtes alates 2026. aasta 1. jaanuarist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne otseseid sotsiaalseid mõjusid ega mõjusid keskkonnale, regionaalarengule, haridusele, kultuurile, spordile, infotehnoloogiale ja infoühiskonnale ning siseturvalisusele. Samuti ei kaasne mõjusid riigikaitsele ega välissuhetele. Määruses kavandatud muudatused on tehnilist laadi.

Määruse rakendamisega kaasneb väheoluline mõju majandusele ja riigiasutuse töökorraldusele.

4.1. Mõju majandusele

Mõju sihtrühm: loomapidajad.

Avalduv mõju: muudatus vähendab formaalselt loomapidajate halduskoormust, sest karusloomade pidamise keelu jõustumisel alates 2026. aasta 1. jaanuarist muutuvad asjaomased pidamisnõuded ebaoluliseks ja need tunnistatakse kehtetuks. Täpsemalt tunnistatakse kehtetuks mingi, tuhkru, kähriku, sinirebase, hõberebase ja punarebase pidamise nõuded. Neid nõudeid ei pea enam järgima. Praktikas halduskoormus siiski ei muutu, sest karusloomade pidamine üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil ei ole enam lubatud tegevus.

PRIA andmeil on Eestis 5 põllumajandusloomade pidamise ettevõtet, kus peetakse tsintšiljasid, neist neljas peetakse ainult mõnda looma. Nutriate pidamise kohti registreeritud ei ole.

Loomapidajad, kes peavad nutriaid ja tšintšiljasid põllumajandusloomadena peamiselt liha tootmise eesmärgil, peavad edaspidi järgima ajakohastatud nõudeid nutria ja tšintšilja pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta.

Järeldus mõju olulisuse kohta: oluline mõju puudub.

4.1. Mõju riigiasutustele

Mõju sihtrühm: Põllumajandus- ja Toiduamet.

Järelevalveasutus ei pea enam karusloomade pidamise nõudeid kontrollima ja selle võrra väheneb asutuse töökoormus. Jätkuvalt on vaja kontrollida loomapidamisnõuete täitmist liha tootmise eesmärgil tegutsevates nutria- ja tšintšiljakasvandustes.

Järeldus mõju olulisuse kohta: mõju on väike ning oluline mõju puudub.

Kuna määrusel puudub oluline mõju, ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi ja esitada selle aruannet.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa lisategevusi ega -kulutusi riigieelarve vahenditest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määruse jõustumine on kavandatud 1. jaanuaril 2026. a. Jõustumise tähtpäev on kooskõlas loomakaitseseaduse § 81¹ lõikega 12, mille kohaselt kohaldatakse sama seaduse §-s 4¹ sätestatud keeldu loomi pidada, aretada ja paljundada üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil loomapidajate suhtes alates 2026. aasta 1. jaanuarist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile õigusaktide eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ning arvamuse avaldamiseks Põllumajandus- ja Toiduametile.

Lisaks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistule, Eesti Loomaarstide Kojale ning loomakaitseorganisatsioonidele (MTÜ Loomus, MTÜ Nähtamatud Loomad, MTÜ Eesti Loomakaitse Selts, MTÜ Eestimaa Loomakaitse Liit).